

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Laimingi būsime tik gyvendami pagal protėvių išmintį

Lietuviai yra viena iš sparčiausiai nykstančių Europos tautų. Bėga nuo žemės, bėga iš Lietuvos, tikėdamiesi kažkokios kitokios laimės, negu yra skirta. Ir miršta svetur, jos neradę. Tiesa, ne vienas prašo į gimtinę parvežti nors sauja pelenų. Kodėl taip vėlai atsibundame? Kodėl pavėluotai suprantame, kad Tautos gyvybinės galios yra mumyse, kad niekur jų nereikia ieškoti, tik būti ČIA ir gyventi savo paprastą gyvenimą, pasižiūrint į gamtą, kalbėjoms su Senojo baltų tikėjimo bendrijos „Romuva“ krive Inija TRINKŪNIENE.

- Ką tik grįžote iš didžiausio pasaulyje renginio, vienijančio daugumą pasaulio religijų - krikščionybę, islamą, budizmą, senąjį baltų tikėjimą ir kitas religijas, religijų parlamento, kuriame atstovavote Lietuvoje veikiančiai Senovės baltų religinei bendrijai „Romuva“ bei visoms senosioms Europos religinėms bendruomenėms, skaitėte ten pranešimą. Kokiais žodžiais prabilote į pasaulį?

- Pasaulio religijų parlamente pristačiau mūsų lietuviškas tradicijas. Taip pat buvau pakviesta atstovauti ir senosioms Europos religinėms bendrijoms. Tai dėl to, kad 1997 metais Lietuvoje įkūrėme organizaciją „Europos etninių religijų kongresas“. Žodis „etnis“ yra kritikuojamas, todėl veikiausiai pavadinimą keisime į „prigimtinis“. „Prigimtinis“ dažniau vartojamas ir mokslininkų bei religijotyrininkų, nes jis nusako tų religijų esmę. Senovės baltų religija yra vietinė religija, glaudžiais ryšiais susaistyta su žeme, tradicijomis bei įkvėpta ilgo buvimo šiose žemėse laiko. Pranešimą pradėjau giesme, nes mes, lietuviai, esame stiprūs savo dainuojamomis tradicijomis ir šventomis giesmėmis, kurios mus lydi nuo amžių glūdumos. Šią giesmę mes suradome tautosakos archyvuose ir ją dažnai giedame. Giesmė prasideda žodžiais: „Šventa žemele, šventa rasele, tegul nešioja tave žemelė...“. Tai pabrėžia mūsų žemės šventumą, antra vertus, parodo visų mūsų bendrumą. Problemos, susijusios su buvimu šioje žemėje, yra bendros visiems, gyvenantiems šioje žemėje. Viena problemų, nagrinėtų šiame parlamente, buvo klimato kaita, paliečianti mus visus, kad ir kurioje pasaulio vietoje gyventume. Viso pasaulio žmonės turi susirūpinti, kaip spręsti klimato kaitos problemą. Ypač tuo turi rūpintis dvasininkai, kurie jautriausi bei yra arčiausiai žmonių. Parlamente pasakiau, kad atstovauju „Romuvai“, prigimtinę lietuvių religinei bendruomenei, kad kartais esame vadinami paskutiniais Europos pagonimis, nors manome, kad nesame paskutiniai. Pasakiau, kad, pagal

„Romuvos“ archyvo nuotrauka.

gyventojų surašymo duomenis, mūsų yra 5400, bendruomenė vis didėja, vis daugiau lietuvių tuokiasi ir laimina savo vaikus pagal senovines prigimtinės religijos apeigas, priminiau, kad savo tradicijas išlaikėme iki dabar, kad mūsų „Romuva“ atsikūrė nepertraukiamos dvasinės tradicijos rėmuose. Įkvėpimo sėmėmės iš istorijos, liaudies dainų ir bendravimo su kaimo žmonėmis, tai mums suteikė jėgų tradicijas tęsti, užkurti aukuro ugnį, pagerbti savuosius dievus ir tuo būdu gyvuoti.

- Žmonija šiuo metu kamuoja didžiulės problemos: karai, terorizmas, neapykanta, didėja atotrūkis tarp skurdžių ir turtuolių, net ir tarp religijų. Kaip sutaisyti žmones ir atkurti pasaulio darną?

- Manau, šis Pasaulio religijų parlamentas galėtų būti pavyzdys, kaip rasti tarpusavio supratimą ir likti kartu, sprendžiant aktualias visai žmonijai problemas - klimato kaitą, turtingą nelygybę, moterų diskriminaciją, kuri pasaulio mastu labai skirtinga. Dvasios, kuri vyra-

vo viso parlamento metu, galėtų pavydėti kiekviena organizacija. Tai buvo toks tarpusavio supratimas ir toks gilus skirtingų tradicijų atstovų dvasinis ryšys, kad buvo nuostabu. Grįžus į Lietuvą teko skaityti atsiliepiamus socialiniuose tinkluose ir visi sakė, kad jautėsi lyg danguje. Tai galėtų būti pavyzdys, kaip bendrauti vieniems su kitais, nesistengiant primesti savo pažiūrų arba atversti į savo religiją, bet rasti bendrumus dalijantis savo patirtimi bei idėjomis. Jungiamoji grandis tarp tradicijų ir kultūrų turėtų būti senosios prigimtinės tradicijos. Kuo labiau gilinamės į žmonijos praeitį, tuo daugiau surandame bendrumų - bendrų ženklų, simbolių, kalbos panašumų. Senąsias kultūras išlaikiusios tautos išlaikė ir seniausius simbolius - žemės motinėls gerbimą, pagarbą ugniai. Per visą parlamento laiką dieną ir naktį degė indėnų įkurta šventoji ugnis. Indėnų prigimtinės tradicijos toli nuo Lietuvos, bet ugnies šiluma buvo vienijantis bendrumas, sujungęs mus visus.

- Ugnis gali būti vienijantis, bet gali būti ir skaidantis ženklas, keršto įrankis...

- Jeigu turite minty pasaulio konfliktus, reikėtų žinoti, kad karai dažniausiai prasideda ne nuo paprastų žmonių, bet nuo lyderių. Nuo jų siekių valdyti, užgrobti, dominuoti. Paprasti žmonės mąsto labai paprastai. Jie nori saugaus gyvenimo, nori, kad jų vaikai gyventų santarvėje. Jiems ir susikalbėjimas tarpusavyje yra paprastesnis. Sudėtingesnis jis tampa, kai pradeda kalbėtis autoritariniai lyderiai, kurių kėsni yra užgrobti ir valdyti. Visame pasaulyje paprasti žmonės, ypač kaimo, tave priims, apnakvins, pavalgys. Jie yra arčiau šaknų, tradicijų, paprastų dalykų ir to žinojimo neprarado per daugelio kartų gyvenimo laiką.

- Senovės baltai garbino gamtos jėgas, saugojo savo tradicijas, gerbė protėvių atminimą. Ar tai išliko iki šiol?

- Negalima sakyti, kad išliko visos senovinių tradicijų formos. Suprantama, kad jos kito, kai tauta patyrė prievartą, okupacijas, negalime kalbėti apie visiškai tiksliai tradicijas, bet galime kalbėti apie esmę - tautos dvasines galias. Jos slypi mūsų senojoje religijoje, kurioje atsispindi santykis su mus supančiu pasauliu. Pavyzdžiu galėtume laikyti senąsias mūsų liaudies dainas, kuriose yra dvi šakos: viena šaka yra žmogaus gyvenimas, o kita - gamtos gyvenimas. Motulė lyginama su saulele, tėvelis - su mėnuliu, bernelis yra ažuolas, mergelė - liepa. Abu pasauliai, žmogaus ir gamtos, yra vienodai lygūs ir vienodai vertingi. Žmogus nėra iškeliamas aukščiau gamtos. Jis nėra gamtos valdovas, o tik jos dalis. Per tai atsiskleidžia darna. Mūsų prigimtinės religijos filosofija grindžiama artumu gamtai, su kuria reikia elgtis kaip su šventu dalyku. Pasaulio šventumas atsiskleidžiamas per gamtą.

- Ar senąjį baltų tikėjimą galėtume sieti su lietuvių tikėjimu?

- Taip, visiškai pritariu. Senasis baltų tikėjimas yra tarsi lietuvių šerdis, nes jame atsispindi patys svarbiausi lietuviškumo bruožai - lietuvių artumas gamtai, darna, harmonija su ja.

- Jeigu paklaustume, ar jaučiasi lietuviais, ranką turbūt pakeltų kiekvienas, bet savo darbais kažin ar kiekvienas tai rodo. Kiek apskritai likę lietuvių bėse lietuviuose?

- Nemanau, kad yra visuomenė, kurioje visi vienodai būtų nusiteikę savo šalies pagrindinių vertybių atžvilgiu, bet esu linkusi manyti, kad tokių žmonių daugėja. Kad ir kaip būtų keista ir paradoksalu, pagyvenę užsienyje žmonės grįžta įvertinę gimtinės pranašumus, įgiję patriotizmo. Neatsitiktinai sakoma, kad iš toli geriau matosi. Pagyvenę svetur pamatai, ką turi brangaus, ko anksčiau neįvertinai.

- Kokiais keliais jūs atėjote į „Romuvą“?

- Mane įkvėpė liaudies dainos, studentiškos ekspedicijose aš pirmą kartą išgirdau liaudies dainas dainuojant visa krūtine ir su džiaugsmu ir man tai padarė labai didelį įspūdį. Manau, buvo ir tebėra ta dvasia, kurią mūsų protėviai mums paliko ir kuri mus lydi iki dabartinių laikų. Ne tik dainos, tautosaka, bet ir bendravimo būdas.

- Kaip patraukti jaunimą nuo kompiuterių, sudominti jį noru pažinti savo senolių prigimtines šaknis?

- Sunkiai galima tikėtis, kad visi vaikai senųjų tradicijų pagrindus gautų šeimose, nes dabartinių jaunų tėvų tradicijų pažinimas jau turi spragų. Šių dienų jaunimo patriotizmo, tautos kultūros ugdymu turėtų užsiimti ikimokyklinės įstaigos. Yra tokių vaikų darželių, kurie tai daro savo iniciatyva, nors tai nėra privaloma. Tą patį galima pasakyti ir apie mokyklas. Etninės kultūros globos įstatymas, pagal kurį mokyklose turėtų būti dėstoma tautinė kultūra, nėra sistemingai diegiamas. Valstybė nustojo rūpintis jaunosios kartos tautiniu ir pilietiniu ugdymu.

- Nutolusi nuo savo šaknų tauta yra pasmerkta, tą supranta kiekvienas. Ar gali „Romuvos“ krivis ar vaidilos vieni prisiimti atsakomybę už tautą? Gal laikas į aukščiausią vaidilų ratą pakviesti ir aukščiausius tautos vedlius, politikus?

- Yra politikų, kurie pripažįsta tautines vertybes. Manau, kuo toliau, tuo jų bus daugiau. Mūsų tikslas turėtų būti ne gintis, saugoti ar kažko neleisti, mūsų tikslas yra skleisti, stiprinti, ugdyti. Turime tam pasitelkti visas priemones, net ir pačias moderniausias, kad tos vertybės mums tapėtų svarbiausios.

Kalbėjosi Dalia BYČIENĖ

